

== Volja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 30—
za en mesec .. " 2-30
za Nemčijo celoletno .. " 34—
za ostalo inozemstvo .. " 40—
V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 28—
za en mesec .. " 2-30
V spravi prejemov mesečno .. 2—
== Sobotna izdaja: ==
za ce o leto .. K 7—
za Nemčijo celoletno .. " 9—
za ostalo inozemstvo .. " 12—

SLOVENEK

== Inzerati: ==
Enostolpna petstvrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
na enkrat .. po 30 v
za dva in večkrat .. " 25 ..
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
== Poslano: ==
Enostolpna petstvrsta po 60 v
Izhaja vsak dan izvenem delje in praznike, ob 5. uri pop.
Rodna letna priloga vojni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Ro. opisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštno hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde št. 511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Delo usmiljenja.

Ljubljana, 25. septembra.

Ta strašna, brezkončna vojna nam je vsekala težke in krvave rane. Kdo presteje in pretehta vse nebrojne solze, teže bolesti in trpljenja. Dolga leta po vojni bomo še čutili vso to veliko nesrečo, ki nas je zadel. In koj po vojni mogoče veliko bolj še kot danes, ko živimo še v neke vrste upanja na dozdne lepše čase, ki morajo kmalu priti. Razbito in razdejano družinsko življenje, moške in sinovi daleč od doma, od svojcev, v strelnih jarkih, po bolnišnicah, v ujetništvu. Matere in žene doma, brez opore prepuščene samemu sebi. Mladina brez varstva, brez potrebne vzgoje. In koliko vojnih sirot, koliko otrok v neznih mladosti, katerim je vojna ugrabila očeta, a trpljenje, beda in bolezen pa skrbno mater. Iz bolnišnic prihajajo invalidi. Odsli so polni življenja, mladi, krepki kot v gori hrast, a sedaj se vračajo z obupom v duši v svoje domove pohabljeni, slepi, brez nog, brez rok. Kdo bo zanje skrbel, kdo jih tolažil? A na tisočera in tisočera vrata trkata revščina, glad in bolezen. Kdo je občutil velikansko boleost matere, ki ni mogla svojim lačnim otrokom, katerim bi dala svoje gorko srce in življenje, dati kruha?

Vojna leži na naših domovih, na naših poljanah. Njavna propalost se širi kakor kuga med našo tako veliko obetajočo mladino in jo ubija duševno in telesno. Koliko deklet in žena je žrtvovalo svojo žensko čast, svoj ponos in se prodalo tujcu za en pogled, par lepih besed, dar, v šibkem trenutku. To so rane, ki nam jih ne bo čas tako lahko — mogoče nikoli — zaceliti.

Naša Goriška je strašno trpela. Beli domovi porušeni, požgani, vasi in mesta razdejana. Tisoči in tisoči ljudi poginili brez strehe, brez doma na težko begunsko pot, v daljno, negotovo bodočnost. In vedno novi izgnanci prihajajo, vedno več naših domov je porušeni in požganih. Čve-toča polja opustošena. V barakah sta vtisnila trpljenje, glad in bolezen svoj pečat. pri barakah temna in široka pokopališča, križ pri križu, posejan z imeni naših ljudi, ki se ne bodo več nikdar vrnili v svojo slovensko domovino.

Titanskega dela in požrtvovalnosti bo treba v nas samih, če bomo hoteli vsaj nekoliko zabrisati težke sledove te strašne vojne, ojašati gorje in nesrečo, ki je zadel našo domovino. Vsi bomo morali delati, ki smo za to poklicani. Duševna kultura človeka, naroda je kakor list v vetru, kakor dom brez temelja, brez srčne kulture. Srčna kultura pa dobiva svoj izraz najbolj v karitativnem delu. Ravno dobrodelnost, karitativnost je bila pri nas ona rak-rana, ravno tu smo svojo dolžnost zanemarjali. Slišali smo besede: lačne nasiti, žejne napojiti, žalostne in revne tolažiti, bolnike obiskavati — toda v srce nam niso segle. Toliko smo slišali o ljubezni do bližnjega — ali smo jo razumeli, udeleževali? Govorili smo in govorimo o narodnem delu, o delu za našo narodno samoobrambo, a ravno karitativnost, dobrodelnost, ki je važen činitelj narodne samoobrambe, samopomoči, smo zanemarjali.

Vojna je v marsičem in marsikateremu odprla cči. Prišlo je spoznanje, mnogokrat zelo bridro spoznanje. Vzburila nas je iz spiranja in začrtala nam je pot, nas je pot udeleževanja na karitativnem polju. Vojna nas je postavila pred čisto nove naloge, katere treba rešiti, ako imamo srce za naš narod, za trpečega človeka.

Na karitativno delo so poklicani vsi sloji naroda, od najnižjega, od najmanjšega. Predvsem pa naša inteligenca. Tu se bo pokazala naša sila, kultura našega naroda.

V četrtek dne 27. septembra prirede združena karitativna društva velik dobrodelni shod v Ljubljani. Naj bi bil ta shod nov mejnik v našem narodnem življenju, naj bi ne govoril gluhim, slepim in spečim. Zbral naj bi okrog sebe cvet naših ljudi, zainteresiral naj bi za karitativnost vso našo ožjo in širšo slovensko javnost.

Vsak je poslican in dolžan, da poma-ga kolikortoliko lajšati to strašno nesrečo, ki jo je našemu narodu vsekala vojna.

Pozdravljamo ta shod, to vzpodbudo našim ljudem, za delo usmiljenja in ljubezni.

Dalmacija.

Jugoslovansko vprašanje je danes na dnevnem redu ne samo za nas, ampak postalo je evropsko vprašanje. Nočem sicer raziskovati nagibov, ki narekujejo vodilnim državnikom tako živo zanimanje za nas, ali jih vodi res gola, čista in nesebična ljubezen do našega naroda po principu vse za svobodo in prostost malih narodov, ali se pa skrivajo za njihovimi lepimi besedami realnejši motivi. Idealni motivi so mogoče merodajni za evropski zapad, ki ni na rešitvi našega vprašanja neposredno udeležen in prizadet, za naše najbližje tujerodne sosedje namreč za Nemce, Ogre in Lahe pa to gotovo ne velja.

Mi smo že opetovano poudarjali, da smo in bomo evropska potencia zaradi tega, ker imamo morje. To vedo Nemci prav dobro, vedo Lahi in tega se zavedajo tudi Ogrji. Zato stezajo vsi svoje roke po našem morju in naštevajo vse mogoče argumente, ki naj njihove operacije podpirajo, samo enega dejstva počejo videti in upoštevati, da je danes postal tudi pravi gospodar tega morja, to smo namreč mi, že toliko zaveden, da se s te svoje ugodne postojanke nikdar ne bo dal pregnati.

Gospodarska stran jugoslovanskega vprašanja, kolikor prihaja v poštev za Lahe in Ogre, se osredotočuje v Dalmaciji. Dalmatinska krasna pristanišča, zavarovana z nebrojnimi otoki in otočji, naj bodo za Lahe vpadnišče na Balkan, Ogrom pa naj bo odprta pot v svet. Dočim pa Lahe vsaj poskušajo prave namene svoje jadranske politike nekoliko pokriti z modernim narodnostnim plaščem in se vsaj delajo tako, kakor da se jim gre res samo za osvoboditev »neodrešenih« bratov izpod tujega jarma in za »strategično« zavarovanje svoje lastne jadranske obale, se Ogrji postavljajo na čisto drugačno stališče; na stališče, za katero ni najti drugačnega izraza kakor — ogrsko!

Kakor imajo Lahe svoje društvo »pro Dalmazija«, tako imajo tudi Ogrji svoje jadransko društvo. Predsednik tega društva, dvorni svetnik Havasz, je objavil v »Pester Lloyd« zadnji četrtek članek, v katerem podpira Wekerlejevo zahtevo po priklonitvi Dalmacije pod ogrsko krono z argumenti, ki so vredni, da si jih ogledamo bližje.

Najprej se sklicuje mož na zgodovino in pravi, da stremijo Ogrji ven na Adrijo že nad 800 let, od Arpada do današnjega dne, dočim silijo Rusi na morje še le 200 let! Potem naštevajo prijaznosti dolge vrste ogrskih kraljev do Dalmatincev, slavi njihovo ljudomilost in pravičnost do njih, ker so bili tako milostni, da so pustili Dalmatin-cem vse njihove privilegije in stare pravice. Tudi Košut se je tako vneljal za Dalmacijo, da je Ogrom zaklical: Ven na morje, Ogrji! Konečno pa pristavlja, da je ta ideja tudi njega samega tako prevzela, da jo oznanja že 40 let!

Torej, ker je Košut rekel, da morajo Ogrji na morje in ker gospod dvorni svetnik to misel že 40 let ponavlja, zato mora postati Dalmacija ogrska dežela!

Pa pustimo take bedastoče ob strani in pogremo raje princip, katerega se Ogrji oklepajo. Oni se sklicujejo na zgodovino. Kaj nam pravi ta zgodovina? Ta nam pravi, da so se nekaj prodajale dežele s prebivalstvom vred kakor blago na sejmu. Deželni knezi so jih dajali svojim hčeram za dote, v mirovni pogodbi jih so jih dobivali in odstopali, družili so jih v celote ali pa delili, kakor jim je bilo ravno ljubo, ker je tako postopanje dovoljeval fevdalni princip, ki je izročil knezom dežele v privatno last, s katero so lahko ravnali, kakor z vsakim drugim privatnim imetjem. Kako pa je danes? Fevdalni princip je padel že pred sto leti, čeprav še ne čisto. Ostanki fevdalnega duha še žive po naših državnih pisadnah in prav občutno vplivajo še vedno na naše mišljenje, posebno na državno-pravniško. Pravimo, da še žive, ampak kako dolgo še? Ali ne kaže ravno svetovna

vojna vsakemu razsodnemu človeku, kako zelo se je naše naziranje o fevdalizmu in njegovi (ne-)upravičenosti izpremenilo? Ali ne vidimo in ne čutimo, s kakšno silo tišči na dan princip narodne samodoločbe? Tega principa se oklepa ves kulturn svet s papežem na čelu, vse ga priznava kot edino pravega in poštenega, samo na Ogrskem dvorni svetniki še ne vedo nič o njem!

Svojo zahtevo podpira g. predsednik jadranskega ogrskega društva tudi z dejstvom, da je združitev Dalmacije z deželami ogrske krone izrečena tudi v nebroju slavnostnih ogrskih državnih »artikel«-jev. Na to polje mu ne bomo sledili, ker poznamo njihovo vrednost že itak preveč. Preidemo raje na neko drugo točko, ki je mnogo zanimivejša. Formula, s katero vladar imenuje hrvaškega bana, se glasi: »Na predlog ogrskega ministrskega predsednika Vas imenujem za Svojega bana Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. Iz dejstva, da imenuje bana vladar na predlog ogrskega ministrskega predsednika, sklepa avtor, da je Dalmacija pravni del vladavine sv. Stefana!

Mi sklepamo iz tega dejstva nekaj drugega. Mi pravimo, da ta formula ne pove nič manj in nič več kakor to, kar pravita narava in pamet, namreč da spadajo Hrvaška, Slavonija in Dalmacija skupaj in sicer ravno tako skupaj, kakor to zahteva naša deklaracija. V tej stari formuli mnogo lažje vidimo začetek našega programa, kakor pa zgodovinsko podlago za ogrske aspiracije po Bosni. Hrvaška in Slavonija, Bosna in Srbija tvorijo naravno zaledje za dalmatinsko primorje in sicer neposredno, dočim je ogrski teritorij dalmatinskega zaledja šele posredno; to se pravi, da vodi pot do morja za Ogre šele preko naših dežel! A ne samo preko naših dežel, ampak tudi preko našega naroda, preko naših src in preko našega čustvovanja in naših želj po gospodstvu nad našim morjem, katerega nikdar ne damo iz rok.

Lahe in Ogrji imajo z našim jugom namene, katerih bi se vsak kulturn človek stramoval in kolikor bolj jih odkrivajo, toliko večjo antipatijo do njih vžigajo v naših srcih. Njihova gospodarska politika, s katero rijejo in silijo v osrčje našega morja, v dosezanje toli teptano in zaničevano pastorko Dalmacijo, je tista politika, katere se danes ne vodi niti napram Culukafrum več, niti kar pa že proti narodu, ki ima najmanj toliko kulture kakor jo imajo Mažari. Mi se zavedamo velikanske važnosti in gospodarskega pomena dalmatinskega morja za jugoslovansko misel in zato pravimo: Dalmacija in njeno morje sta naša in naša ostaneta!

Nalranja politika.

Pred zasedanjem zbornice.

Dunaj, 24. (K. u.) Listi poročajo: Poslanec dr. Steinwender je predložil v današnji seji načelstvu izjavo, ki obsega smeri nemške narodne zveze v narodnem in gospodarsko-političnem oziru. O načrtu so živahno razpravljali. Na popoldanskem posvetu predloži poslanec Marckhl poseben načrt izjave, ki bo narodno-gospodarska vprašanja ostreje naglašala.

Poljsko kolo je volilo dopolne načelnika. Med 66. oddanimi glasovi jih je dobil dr. Lazarski 26, poslanec Witos 28 in poslanec Daszynski 11 glasov, en glas je odpadel na poslanca dr. Lea. Ker ni dosegel noben kandidat absolutne večine, se volil popoldne še enkrat načelnika.

Jutri predstavi poslanski zbornici ministrski predsednik dr. pl. Seidler svojo novo vlado in poda nato programatično izjavo. Proračun in začasni proračun predloži finančni minister dr. baron pl. Wimmer najbrže šele v seji 27. t. m.

Parlament.

Dunaj, 24. septembra. Današnja seja načelnikov strank je sprejela sledeči delavni načrt:

V začetku seje bo govoril predsednik v spomin umrlih poslancev, dr. Damma in Stahla kratek govor. Nato bo predstavil ministrski predsednik svoje novo ministstvo in bo predložil v daljšem govoru svoj

politični program. Finančni minister bo predložil jutri proračunski provizorij, utemeljeval ga bo šele v sredo. Jutri popoldne bo rešila zbornica tri od gospodke zbornice spremenjene pravne zakone. V sredo se prične v zvezi s poročilom finančnega ministra proračunska debata, združena z izjavno debato, ki je odmerjena kvečjemu na tri dni (26 ur, govornik sme govoriti do pol ure.)

Poslanci in volilci.

Dunaj, 24. septembra. Poslanec Lodgman (nemška racionalna zveza) pripravlja predlog, katerega bo predložil v podpis vsem poslancem. Na podlagi tega predloga naj se z zakonom zagotovi neodvisnost vsem članom državnega zbora. Lodgman utemeljuje ta predlog s tem, da so postali sedaj poslanci agenti in posrebovalci svojih volilcev. Glavno delo nalažajo volilci svojim poslancem s tem, da jih zaprosijo za najrazličnejša posredovanja v posameznih uradih. Po tem zakonskem načrtu bi bila tako posredovanja prepo-vedana. Prekoračenje te prepovedi bi kaznoval državni sodni dvor. Za prvi tozadevni prestopek bi bil kaznovan poslanec z grajo v javni seji zbornice in z globo do 1000 kron. Pri ponovni pregrešitvi pa z izgubo mandata in volilne pravice za dobo šestih mesecev.

Jesensko zasedanje hrvaškega sabora.

Kakor je znano, se sestane sabor v torek, dne 25. t. m. Na dnevnem redu so: Zakonski načrt o zlorabi za vojne dobave, zakonski načrt o spremembi županijskih odborov in poročilo odbora za peticije in pritožbe. Ker je v torek dan za interpelacije, bo gotovo ta dan tudi razprava o njih. Govori se, da vloži Radić nujni predlog. Iz krogov večine se izve, da bo sabor razpravljal sedaj samo gori označeni dnevni red, nato se pa odgodi do srede oktobra. Tedaj predloži vlada saboru zakonski načrt o volilni reformi.

Mirovni shod ogrskih katoličanov v Budimpešti.

Budimpešta, 24. (K. u.) V navzočnosti vseh ogrskih katoliških organizacij je zberoval sinoči v redutni dvorani mirovni shod. Predsedoval je kardinal primas dr. Czernoch. Govorila sta grof Jožef Majlath in prelat Giesswein. Cesarju in sv. očetu so odposlali poklonilni brzojavki. Shod se je končal z velikimi ovacijami cesarju.

Avstrijs o uradno poročilo.

Dunaj, 24. septembra. Uradno: Na vseh bojiščih se položaj ni izpremenil.

Mirovni pokrel.

Jasnost v 14. dneh.

Rotterdam, 24. sept. »Manchester Guardian« piše: Nemška nota je v gotovi meri spravljiva in iskrena. Jasnost se pokaže v bodočih 14. dneh.

Italijani o odgovoru osrednjih velesil na noto sv. očeta.

Lugano, 24. septembra. (K. u.) Agenzia Stefani je razširila odgovor Avstrije in Nemčije na mirovno noto sv. očeta dobesedno. Osservatore Romano odgovorov ne tolmači, pač pa objavljajo drugi listi članke, ki so precej enotno inspirirani, iz katerih se zadobi vtis, da odgovora ne odgovarjata željam Italijanov. Nekateri vodilni listi prikrivajo dušne vodilne razloge in obliko pisma cesarja Karla in obžalujejo, ker se odgovora osrednjih velesil ne pečata z vsemi točkami note sv. očeta in ju ne obravnavati konkretno. Vprašanja oborožbe, razsodišč in idealnega življenja so jim, kar danes odkrito izjavljajo, zadeve, s katerimi se ne sme prej, marveč dolgo potem, ko se izpolnijo vse zahteve sporazuma in ozemlja in glede na Poljsko. Belgijo in Balkan. Le posamezni listi opozarjajo, da odgovora ne stavita nobenih pri-držkov glede na predloge sv. očeta in da nedvomno pritrjujete vabilu. naj se

prično pogajati; izrecno sklicevanje na mirovne sklepe nemškega državnega zbora tudi pove naklonjenost nasproti znanemu s sovražne strani razglašemu načelu. »Corriere d'Italia« pravi: Iz odgovorov se lahko čita naklonjenost, da se bo povedalo več in boljše, kakor hitro bodo osrednji velesili zopet in natančneje vprašali.

Ruska vlada odgovori na noto sv. očeta.

Stockholm, 24. septembra. Ruska vlada bo seveda odgovorila na noto sv. očeta. Udala se je vojni sovražnemu pritisku delavskega in vojaškega sveta.

Odgovor bavarskega kralja na noto sv. očeta.

Monakovo, 24. (K. u.) Mirovna nota sv. očeta se je izročila svoj čas tudi bavarskemu kralju. Kralj opozarja v svojem odgovoru na miroljubnost nemškega cesarja in nemškega naroda, ki želi, da se nemoteno posveti razvoju svojega gospodarskega življenja in niti ne misli, da bi napadal druge narode in s silo razširil svoje ozemlje.

Za pesimizem nobenega povoda.

»Vorwärts« je pisal zelo umestno: Otrčje bi bilo, če bi kdo mislil, da bodo sovražniki vsled nemškega odgovora na noto sv. očeta nemško vlado kar objeli. Tudi optimist se ne sme čuditi, da bo sovražno inozemstvo previdno pisalo; vojni hujšaki bodo pa mir odklanjali. Narodi sami bodo odločili, naj se li klanje nadaljuje ali konča.

Vojni hujšaki proti Boselliju.

Lugano, 24. sept. Predčerašnjim se je otvoril shod vseh društev vojnih hujšakov v zgornji Italiji. Bosellija so pozvali, naj odstopi, ker ne more izvesti vojaških in notranjih in zunanjih političnih zadač. Cadorna je kongres pozdravil kot genija in moč Italije.

Rusija ni pristopila londonskemu dogovoru.

Berlin, 23. »Novoje Vremja« poroča, da ne odgovarjajo dejstvom vesti, da je provizorična vlada podpisala londonski dogovor iz leta 1914, ki onemogočuje sklepanje posebnega miru.

Rusi o mirovnem vprašanju.

Petrograd, 23. (K. u.) Agentura: O vesteh glede na možnost mirovnih pogajanj, o čemur se je poročalo v Petrograd iz inozemstva, približejo listi, da so zdaj kakor tudi prej nastale mirovne govorice v Nemčiji in ki so zato zelo dvoumne vrednosti, ker hočejo imeti Nemci z ozirom na bodoči demokratični posvet iz duševnih razlogov vpliv. »Russkoja Volja« piše: Nemci se bodo grozovito varali. »Rabotaja Gazeta«, glasilo socialno demokratične delavske stranke, pravi v nekem članku pod nadpisom: »Mir na ško do revolucijske Rusije«: Ruska demokracija se ne more izpuščati v take perspektive, ki pomenjajo zmagovalne imperiaлизma in poraz proletarijata. Ugledni diplomat profesor Nolde je objavil v »Rečji« članek, v katerem obžaluje, ker Rusi ne vidijo, da za hrbtno Rusije, ki se ruši, krozi vedno trdovratnejše govorice o miru. Končno, pravi Nolde, prihaja trenutek, pred katerim se vsi tresemo, ki naj prejšinja istočasno misel: In če se bode mir sklenil na račun Rusije?

Vojska bo trajala še tri leta?

Basel, 24. Listi poročajo iz Londona: Krogi sporazuma sodijo, da bo trajala vojska vsaj še tri leta. Tvornicam streliva so tudi izdali primerna naročila.

Nemški kronski svet o Belgiji.

Berlin, 24. septembra. »Deutsche Tageszeitung« piše glede na belgijsko vprašanje. Na seji skupnega ministristva, predsedoval ji je cesar, so se pečali pred vsem o bodočnosti Belgije. Državni tajnik dr. pl. Kühlmann je rekel, naj se Belgija vrne s pogojem, da vrne Anglija nemške kolonije. Večina kronskega sveta je pritrdila, a sklepali niso.

Danci o odgovoru osrednjih velesil.

Kodanj, 24. septembra. (K. u.) »National Tidende« piše o odgovoru osrednjih velesil: Odgovora sta zelo miroljubna. Vsekakor pomenita znamenje časa in še bolj bodočnost, ker se je nemška vlada odločila, da omeji oborožbe. Če bi bila Nemčija sprejela to misel, ko ji je predlagala angleška vlada, naj konča tekmo z dreadnoughti, bi svet najbrž ne bil doživel svetovne vojske. »Berlingske Tidende« pravi: Odgovor Nemčije in Avstrije na noto sv. očeta je najspravičnejši korak s strani osrednjih velesil.

Francosko časopisje o odgovoru osrednjih velesil.

Pariz, 23. septembra. (K. u.) Agence Havas: Pariški časopisi pišejo, da obsega odgovor osrednjih velesil sv. očetu le čenče in netočnosti. Ugodno je le, ker kaže trdno voljo Nemčije in Avstrije, da se ne meče perečih vprašanj.

Dokumenta posebno obsoja popoln molk o Belgiji.

Američani o odgovoru osrednjih velesil.

Newyork, 23. sept. (K. u.) Reuter: Časopisje Združenih držav enotno presoja odgovor nemškega cesarja sv. očetu. »Tribuna« pravi, da obsega nota hinavske stavke, iz katerih curljajo vzvišene misli. Dalje: Z njimi se prikrivajo nemški zločini. Cesar pravi, ker močne ne more premagati sile, naj se mu dovoli, da vstopi kot enakopraven zopet v krog narodov z zatrdilom, da so postali tisti nazori mednarodnega družabnega reda, ki jih spoštujejo narodi, tudi njegovi. Kako stoji z Belgijo, Poljsko, Srbijo in Alzacijo Loreno? Besede so prazne. — »World« pravi: Nota Nemčije ne nudi temelja, na katerem bi se lahko sklenil mir in bi se lahko pričeli pogajati o njem.

Angleška sodba o pismu cesarja Karla sv. očetu.

»Daily Chronicle« je pisal o odgovoru cesarja Karla Benediktu XV.: Nemogoče je, da bi se resnoba tega odgovora ne spoštovala. Iz vsake vrste tega znamenitega spisa diha odkritosrčnost. Očividno govori mož, ki polaga važnost na to, da doseže pravičen in trajen mir. Sedanji vladar ni zakrivil vojske. Večkrat so besede in čini cesarja Karla dokazali, da ga vodijo plemeniti duh in človeška čustva. Pod njegovo vlado je govoril Dunaj vedno v taki obliki, ki se bistveno razločuje od nasilstva in trdote Berlina.

Ameriški mornarji dezertirajo.

Kolin, 24. sept. »Köln. Volksztg.« javlja iz Argentine: Ameriško vojno brodovje se je nahajalo 8 dni v pristanišču Buenos Aires, a boriti se je moralo z velikimi težavami, ker je na kratki pomorski vožnji dezertiralo 800 mornarjev, samo v Buenos Airesu 150.

Vojska z Rusi in Rumuni.

Na vzhodu se razvija nemška ofenziva v prostoru Jakobovo-Dvinsk po načrtu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 24. Veliki glavni stan:

Vojna skupina maršala princa Leopolda Bavarskega.

Med plenom 55 topov, zaplenjenih v jakobovskem mostišču, se nabaja ena vprežena baterija in 5 težkih topov 26 do 28 cm kalibra. V mestu smo zaplenili bogate zaloge, tudi moko in kruh.

Severno od Baranovičev in zahodno od Lucka je rusko topništvo živahno delovalo.

Vojna skupina maršala pl. Mackensena.

V gorah severozahodno od Focsani in ob Seretu so se v predpolju borili, živahno se je streljalo. Kolodvor Galac smo z dobrim uspehom obstreljevali.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Jakobovo zgorelo.

Berlin, 24. septembra. »Voss. Ztg.« javlja: Osvojeno Jakobovo je zgorelo. Na zahodnem bregu Dvine ni nobenega Rusa več.

Izpraznitev Dvinska.

Kodanj, 24. sept. Nemške prednje straže so le še deset milj od Dvinskega oddaljene. Ker Nemci hitro napredujejo, ni izključeno, da se bo Dvinsk nahajal že te dni pod nemškimi krogli. Rusko vojno vodstvo je zapovedalo, naj se mesto izprazni. Vsi civilisti morajo trdnjavo zapustiti.

Nadvojvoda Friderik na erdeljskem bojišču.

»Vossische Zeitung« poroča, da je obiskal nadvojvoda Friderik v drugem tednu meseca septembra čete na Erdeljskem, kakor tudi sile druge črte.

Rusi ustanavljajo novo severno armado.

»Ruskoje Slovo« poroča, da zbira Lebedev novo 1 in pol milijona močno armado prostovoljcev, ki bo zbrana ob novem letu. Sestavljajo jo može od 17. do 50. leta. Knez Krapotkin in Plehanov agitirata za pristop prostovoljcev. Knez Krapotkin napoveduje križarsko vojsko proti Nemčiji.

Odstop Aleksejeva.

Petrograd, 24. septembra. (Kor. ur.) Agentura: Kerenski je izdal dnevno povelje, s katerim slavi zasluge Aleksejeva z nastopom proti Kornilovu in pritrdi njegovemu odstopu.

Branilec Przemysla v ruskem ujetništvu.

Veikli Varadin, 24. sept. Polkovni zdravnik dr. Braus, ki se je vrnil iz ruskega ujetništva, pripoveduje o branilcu Przemysla, generalu Kusmaneku: Kusmanek se zdravi radi vnetja ušes in bolečin v čreveh. General se peča z vrtom in čita ruske liste, obiskuje gledališče in kino. Lahko bi bil z zadnjim letalom zapustil Przemysl, a je rajši delil usodo posadke.

General Ruski odstopil.

Stockholm, 24. sept. Petrogradski listi poročajo, da je odstopil general Ruski iz zdravstvenih razlogov.

Nemški cesar v Rumuniji.

Berlin, 23. (K. u.) Wolff: Cesar Viljem je obiskal bojišča Buzau, Rimnic Sarat in Focsani. Videl je tam odposlanstva čet, ki so se jeseni leta 1916 udeležile zmagovalnega vojnega pohoda in ki stoje zdaj na bojni črti v Moldavi. Cesar Viljem je govoril o veliki zgodovinski važnosti teh bojev, ki so tudi za domovino velike gospodarske vrednosti. Končal je z besedami, da če se bo nadaljevala vojska, tega ni kriva Nemčija. Popoldne se je podal cesar Viljem na Maguro Odobesti, ki leži severozahodno od Focsani.

Rdeča garda Kerenskega.

Finski listi poročajo, da šteje rdeča garda, ki jo je bil ustanovil Kerenski, 35.000 mož. Oborožujejo se pa tudi bolševiki. V Petrogradu so duhovi tako razburjeni, da pričakujejo vsak trenutek novih bojev.

Na morju.

Na Sredozemskem morju zopet potopljeno 53.000 ton.

Berlin, 24. (K. u.) Uradno: Novi uspehi podmorskih čolnov okroglo 53.000 ton. Na Sredozemskem morju je bilo potopljenih veliko transportnih parnikov, med njimi oboroženi ameriški parnik »Wilmore«, ki je vozil 7000 ton premoga, 1000 ton olja in 12 lokomotiv.

Nemški podmorski čoln uničil angleški torpedni rušilec.

London, 24. (K. u.) Admiraliteta naznaja: Nemški podmorski čoln je pri vходу v Kanal potopil angleški torpedni rušilec; 50 mož posadke je rešenih.

Podmorski čoln »Deutschland« v vojni službi.

Rotterdam, 24. sept. »Maasbode« javlja, da so trg. podmorsko ladjo »Deutschland« izpremenili v vojno ladjo. »Deutschland« se je vrnila te dni z vojne vožnje v ameriških, avstralskih in južnoafriških vodah v neko nemško pristanišče.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 24. septembra. Veliki glavni stan:

Bojna skupina kraljeviča Ruperta Bavarskega.

Na Flanderskem je bil topovski boj popoldne na obali in od gozda Houthulst do Westhoek zopet močan. Na pozorišču so se tudi ponoči in zgodaj zjutraj močnejše borili, ne da bi bili sledili močnejši angleški napadi. Dober učinek naše topniške obrambe se je kazal pri obstreljevanjih baterijah in ker smo uničili veliko municijskih skupin.

Pri Lensu in pri St. Quentinu, kjer so Francozi zopet obstreljevali katedralo, se je boj počivil.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

V več odsekih pozorišča Aisne in v Champagni se je ogenj večkrat povišal do velike besnosti. Pri poizvedovalnih bojih smo zadajali sovražniku izgube.

Fred Verdunom so popoldne in ponoči zelo živahno streljali. Tudi danes zjutraj so se na vzhodnem bregu Moze živahno borili.

Sestrelili smo 14 sovražnih letal. Poročnik Wüsthoff je prioboril 20. zračno zmago, poročnik Kissienherth je premagal 2 sovražnika.

Boji na Flandrskem.

Berlin, 24. (K. u.) Wolff: Dasi je 23. t. m. vroče besnela na Flandrskem topovska bitka, se le niso razvile večje borbe. Na ostalem angleškem in francoskem pozorišču se niso razvili novi, važni boji.

Na zahodni fronti.

Berlin, 24. (K. u.) Wolff: Na vzhodnem pozorišču se ni nič važnega zgodilo. Nemci še pospravljajo plen, ki ga še ni mogoče natančno pregledati, ker ga veliko še leži v gozdovih. Poleg topov, o katerih smo poročali, smo zaplenili tudi veliko strojnih pušk, metalcev min, raznih kuhinj in sanitetnih avtomobilov. Število ujetnikov se je povišalo na 4710.

Izgube Francozov.

Berlin, 24. septembra. Wolff: Francozi niso istočasno z Angleži napadali s prejšnjo močjo pri Verdunu, ker so francoske čete vsled strašnih izgub po bite. Dne 14. septembra je ostalo živih od 69. in 168. francoskega pešpolka le toliko mož, kolikor jih tvori ena stotinja, 128. francoska divizija je izgubila 75 odstotkov; iz pekla nemškega ognja se je rešila le četrtina vseh ljudi.

Obstreljevanje Ostendeja.

London, 24. (K. u.) Admiraliteta javlja: Ladje belgijske obalne patrolje so včeraj zjutraj obstreljevale mornariške delavnice v Ostende; uspeh je zadovoljiv. Naše zračne patrolje so sestrelile 3 sovražna plovoda letala.

Ludendorffov sin padel.

Genf, 24. septembra. »Echo de Paris« javlja iz Pariza, da je padel 19letni Ludendorffov sin na francoskem bojišču.

Poročila o »tajnih sejah« francoske zbornice so stala 100 do 150 frankov.

Bern, 24. septembra. V »Echo de Paris« zahteva Barres, naj strogo kaznujejo krivca, ki je izročil nemškemu kanclerju poročilo o tajni seji francoske zbornice. Dalje pravi, da so zvečer po slani tajni seji prodajali točen izveček razprave po 100 do 150 frankov. S to rečjo se pečata tudi »Humanite« in »Gaulois« ter zahtevata, naj krivca ustrelje.

Vojska z Italijo.

Tudi 23. t. m. so obstreljevali Italijani s težkimi topovi Banjško visoko planoto in goro Sv. Gabrijela. Sovražnik je zopet obstreljeval prostore, o katerih je sodil, da se zbirajo tam naše rezerve, streljali so tudi na naša brigadna in divizijska poveljstva. Naši topničarji se uspešno bore z daljč streljajočimi italijanskimi topovi.

Boji na italijanski bojni črti.

Curih, 24. Zadnji poskusi Italijanov, da bi zboljšali svoje postojanke s tem, da bi potisnili Avstrijce nazaj, se mora smatrati po bojih zadnjih dveh dni za izjalovljene. Kljub močni topniški pripravi in zastavitvi znatnih množic pehote niso mogli doseči Italijani uspehe ne na Banjški visoki planoti ne na severnem in zahodnem pobočju gore sv. Gabrijela. Postojanke, kakršne so si ustvarili Avstrijci in ki so ugodnejše od italijanskih, so ostale neizpremenjene. Vedno jasnejše se vidi, da zadnji boji niso začeli 12. ofenzive, ampak le konec 11, katere so podvzeli, da si ustvarijo ugodnejše predpogoje za sledečo ofenzivo. Št tirolske bojne črte poročajo, da so se boji na avstrijski strani počivil. Ogenj topov se je povečal in posamezni sunki in boji patrolj pomenijo, da se tukaj pripravljajo resni dogodki.

Italijansko uradno poročilo.

24. septembra. Na celi bojni črti so včeraj streljali s topovi. Z močnimi oddelki izvedeni sovražni protinapadi na postojanke, ki smo jih v ozemlju Marmolada nedavno zasedli, so stali sovražnika občutne izgube in nekaj ujetnikov.

Naše zračne skupine so napadle železniško črto v dolini Bače zahodno od Tolmina. Popoldne je priplula bombna skupina v močnem spremstvu skoraj neopažena nad kolodvorom Grahovo, kjer je bilo veliko vlakov; vrгла je štiri tone krogel. Ponoči je vrgel zrakoplov veliko bomb močnega razstrelilnega učinka, ki so močno poškodovale naprave pri Podmelcu. Istočasno je obstreljeval podeželni zrakoplov veliko sovražnih čet v Čepovanski dolini z besnim učinkom. Dve sovražni letali, ki so ju sestrelili naši letalci, sta padli zaviti v plamen; eno pri Coticlih, vzhodno od Sv. Martina, drugo vzhodno od Kala, na Banjški visoki planoti.

Upori v italijanski armadi.

Izjave ujetih Italijanov, pisma, ki so jih pri mnogih dobili, pričajo, da je mišljenje italijanskih vojakov in zaledja sedaj vojski sovražno. V nekaterih italijanskih mestih n. pr. v Turinu opravlja varnostno službo angleška infanterija, da proti nemirom takoj odločno nastopi. Da se to gibanje še bolj ne razširi, v mnoge kraje vojaki več ne smejo domov na dopust. To velja posebno za siciljanske čete. Pravijo, da se mnogo siciljanskih dopustnikov sploh ni vrnilo z dopustov. Orožništvo je proti tem dezertirjem, ki se sestavljajo v posebne skupine, brez moči, ker prebivalstvo dezertirje podpira. Vršili so se že pravcati boji med orožniki in dezertirji, ki so se branili v pravih strelskih jarkih. Brigada Tropiani, ki je sestavljena iz volilnega okraja znanega socialisti Nasija, so morali razdeliti med druge vojaške oddelke.

Uprla se je brigada Castaza, ki je prej bila ena najboljših laških brigad. Vojaki so zahtevali, naj se jo odpošlje s soške fronte na mirnejši kraj. Ker se jim ni ugodilo, so postrelili častnike. Tudi to ni napravilo miru, da je bil za kazen iz vsake voda en mož ustreljen. Tudi več drugih brigad so morali začasno odpoklicati s fronte.

Tudi se večkrat dogodi, da cele skupine italijanskih vojakov, ki so se preje o tem dogovorile, pribeži k nam. Ko so italijanski častniki v zadnji bitki vodili neko italijansko stotnijo k naskoku, je cela stotnija prišla k nam. Često morajo italijanske

vojake s silo pritaskati naprej. Carabinierji napravijo za napadalnimi četami nekaj kordon in imajo nalog vse tiste, ki se upirajo, postreliti. Angleško topništvo strelja v zaostale čete, večkrat je streljalo tudi na transporte ujetnikov. Tako je 4. t. m. na južnem krilu streljalo angleško topništvo na naznanilo laškega letalca v oddelek laških ujetnikov in ubilo 200 Italijanov, 300 jih pa ranilo. Razmerje med laškimi in angleškimi vojniki je najslabše. V taboriščih in krajih za fronto, so se Italijani in Angleži že večkrat spoprijeli. Upanje na zmago je pri italijanskih vojaki padlo. Borbo za Trst imenujejo sedaj morenje ljudi. »Dosegli bomo že Trst«, pravijo sedaj laški ujetniki, »a samo z daljnogledom«.

Kljub temu pa italijanske armade ni podcenjevati. Ima še mnogo hrabrih vojakov in prvovrstno opremo in prvovrstna vojaška sredstva.

Italija kopni, da napove Amerika vojsko nam.

Lugano, 24. septembra. »Corriere dela sera« prosi Ameriko, naj ne prezira Italije, marveč naj napove Avstriji vojsko. — Iz Italije se izseljuje bogati Italijani.

Sumljiva smrt milanskega poveljnika.

Lugano, 24. septembra. Alstieris, milanski poveljnik, je v sumljivih okolnostih umrl.

Poostrena kazenska določba v Italiji.

Lugano, 24. septembra. Vlada je poostrela kazenska določila v italijanski armadi. Vsak vojak, ki se brani napredovati v strelski črti, bo takoj ustreljen.

Gospodarske beleške.

Preskrba z obleko. Današnja »Wiener Ztg.« je objavila odredbo glede na preskrbo prebivalstva z obleko. V okviru možnosti se hoče namerava pred vsem pokriti nujna potreba najubožnejšega prebivalstva in se ureja tudi uporaba dozdaj prostega blaga. Začetkom leta že so se ustanovili pri centralni bombaži in volne oddelke ljudske obleke z nalogo, da prevzame blago uradnim potom tako v prosti trgovini in zaprtih zalog. Obema centralama se je tudi z ozirom na razpoložljive surovine dovolilo, da smeta izdelovati novo ljudsko obleko. Trgovinsko ministrstvo je nakazalo zaloge blaga potom oblačilnih mest, ki so se ustanovila v posameznih deželah, obratu in tvori oblačilno blago ljudstva skupno s stare obleko, in z drugim blagom, s katerim razpolagajo deželna oblačilna mesta. Tako blago se dobi le pri nakazilnih mestih za nabavo ljudske obleke, oziroma pri nakazalnih stare obleke le doženejo nujno potrebstino. Odredba dalje odreja, da se sme tudi v prosti trgovini obleke in perilo, kakor tudi primerno blago, prodati le proti potrdilu, da se to blago potrebuje. Dalje se določa, da dobi nakaznico za novo obleko oziroma za blago, kadar se izroči proti plačilu ali brezplačno še za nočo sposobna obleka zbirališču stare obleke.

Glede na oddajo starih oblek se razlikuje, če izvirajo stare obleke iz zalag deželnega mesta za obleke ali če se nahajajo pri starinarjih. Zaloge starih oblek deželnih oblačilnih mest oziroma mest, ki se ustanove za sprejem starih oblek, se dobe potom svobodnega nakupa in s prislilno nabavo po prislilni ponudbi, ki se bo uredila odredbenim potom. Kadar se bo določevala potrebstina, se lahko zapove, da mora tisti, ki hoče obleko, izjaviti, koliko in kakšno obleko in perilo ima. Obrat stare obleke se uredi odredbenim potom tako glede na nakup in z ozirom na prodajo. Trgovci in obrtniki smejo oddati obleko le proti potrdilu potrebe, da dobava nakaznicam podvrženega blaga tistim, ki ga sami ne bodo nosili; n. pr. trgovcem, da ga naprej prodajo, ali obrtnikom, da ga izdelajo, ni podvržena izkaznicam.

Prostovoljna oddaja evidenčnih konj. Dogaja se, da lastniki konj želijo oddati svoje evidenčne konje vojaški upravi ali zaradi pomanjkanja krme ali iz drugih razlogov. Domobransko ministrstvo je odredilo, da vojaška uprava sme prevzemati prostovoljno ponudene konje. Prevzemo odreja na kratke prošnje ponudnikov c. in kr. vojaško poveljstvo v Gradcu.

Dovažanje krompirja z evidenčnimi konji. C. kr. prehranjevalni urad je odredil, da se smejo evidenčni konji, ki se rabijo za dovažanje krompirja, za dobo uporabe oprostiti prevzeme po vojaški upravi. Kdor rabi konje za prevažanje krompirja, naj prosi za oprostitev pri c. in kr. vojaškem poveljstvu v Gradcu.

Prevozna dovoljenja za krompir izdajajo samo dotične podružnice vojničnega prometnega zavoda v posameznih deželah. Zaenkrat more dobiti vsak pridelovalec brez ozira na število družinskih članov, samo enkratno prevozno dovoljenje za 50 kilogramov, veljavno do srede oktobra. Vsaka prošnja za večjo količino v enkrat-

nem ali več obrokih je popolnoma brezuspešna. Kot pridelovalec pride v poštev le tisti, ki je na lastnem ali najetem zemljišču sam ali s svojimi ljudmi nasadil krompir.

Pivski davek v Italiji. Na Italijanskem bo moral vsak, ki v gostilni zapravi nad eno liro, plačati pet centimov pivskega davka. Za pobiranje je dala vlada napraviti posebne računske listke.

Napad na kardinala.

Iz Lugana poročajo, da je nekdo iz revolverja streljal na kardinala Giustiniya, ko se je z avtomobilom peljal po rimskih ulicah. Kardinal je ostal nepoškodovan.

Dnevne novice.

+ Slovenci v Nemčiji. Iz Gladbecka na Nemškem nam pišejo: Dasiravno smo Slovenci tu v Gladbecku daleč od domačije, vendar smo pravi Slovenci, zvesti cesarju in državi. Obe naši slovenski društvi: Rudarsko društvo Sv. Barbare in Rožnovensko društvo, še vedno cvetita; prvo ima 179 članov, izmed katerih je 93 v vojni službi, drugo šteje 208 članov. V blagajni imamo še 631.40 mark premoženja. Vsak teden razdelita naši društvi 100 izvodov »Slovenskega Gospodarja« in 45 izvodov »Domoljuba«. Vsaki mesec imamo shod, zadnji je bil dne 16. septembra v veliki pomočniški dvorani, ki ima prostora za 500 oseb; bila je dobro zasedena. Vprizorili smo lepo igro, imeli nagovore, peli slovenske pesmi, deklamirali slovenske speve itd. Kadar se zberemo tako-le skupaj, se nam zdi, kakor bi bili v domačiji, posebno tudi ob nedeljah, če imamo službo božjo s pridigo v slovenskem jeziku. Posebno lepo se je razvilo Rožnovensko društvo; vsako 4. nedeljo v mesecu se vdeleže skoraj vsi člani skupnega sv. obhajila. Med nemškimi klobuki je potem videti veliko slovenskih rut, kar da pobožnosti poseben čar. Naše geslo je: Po Mariji k Jezusu! Vsako društvo ima svojo lastno lepo zastavo, ki imata namen, da ob vsaki slovesni priliki javno pokažemo svojo barvo in mišljenje. Predsednik obeh društev je gosp. kaplan ensundern; v predsedstvu so: Grossmann, Tuhtar, Skrabar, Dobravc, Kaša, Osolnik. Zaupniki so: Česka, Južnik, Masnec, Sajovic, Suler. V predsedstvu Rožnovenskega društva so žene: Južnik, Medvejšek, Pogljajen, Skrabar, Kravanja, Turnšek, Suler, Vouh, Tuhtar. Vsem, ki nas poznajo, pošljamo gladbeški Slovenci pristrčne pozdrave, posebno tudi našim hrabrim vojakom, ter ostanemo zvesti veri in cerkvi, cesarju in državi.

— Letošnje škofovske konference se prično na Dunaju dne 6. novembra.

+ Odlikovanja. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste je dobil poddestnik 27. črnovojniškega pešpolka Dolenc Franc. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: poddesetnik 26. domobranskega dopolnilnega poveljstva Kovše Anton, nam. stražmojstri 7. deželnega orožniškega poveljstva Gril Anton, Metlikovec Alojzij in Polanc Franc; pešca 27. črnovojniškega pešpolka Kešič Luka in Markovič Matija; prostovoljni strellec prost. strel. baona št. IV. Muršek Ivan. — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: strellec 3. strelskega polka Kovač Anton, strellec 5. strelskega polka Počkar Josip, četovodja 152. črnovojniškega baona Ogris Matija; pešec 27. črnovojniškega pešpolka Puntar Josip.

— Težko ranjen je bil na gori Sv. Gabrijela nadporočnik Ivan Mehle nekega gorskega polka. Upati je, da dobri častnik našega polka kmalu okreva.

— Odlikovanje zdravnikov in bolniških strežnic z vojnimi križi za civilne zaslugе. Z vojnimi križem za civilne zaslugе tretjega razreda so odlikovani: distriktni zdravnik v Cerknici dr. Jos. Červeny, predstojnica bolniških strežnic v Novem mestu Margareta Gerzin, distriktni zdravnik v Radečah dr. Alojzij Homan, predstojnica bolniških strežnic v Postojni Marija Moser, distriktni zdravnik v Zagorju dr. Tomo Zarnik. Vojni križ za civilne zaslugе četrtega razreda sta dobili bolniški strežnici Jerica Gobec in Agneza Klasinc v Postojni.

— »Revija za književnost i umetnost« se imenuje nova hrvaška revija, katero je pričel v Zagrebu izdajati Ivo Vojnovič.

— Smrtna kosa. Umril je v Polički vasi pri Jarenini bivši župan Franc Reininger. — V Vrbi ob vrbskem jezeru je umrl hotelir Anton Wramm.

Iz ruskega ujetništva se je vrnil v Litomeřice invalidi: san. vojak 97. pešpolka Martinis Lenart.

Iz italijanskega ujetništva so prišli kot invalidi: poročnik 17. pešpolka Mesner Emerik, pešec 87. pešpolka Golob Fr., pešec 17. pešpolka Grđić Stefan, pešec 17. pešpolka Kump Franc.

Padli častniki. Poročnik Bardyn Roman, praporščak Cociancig Ivan in stotnik pl. Cosulich de Pečine Alojzij, vsi pri 97. pešpolku.

Reški avijatik padel. Fedor Vio, praporščak vojne mornarice, sin bivšega reškega župana dr. Franca Vio, ki je bil do deljen letalski četi, je padel s svojim strojem iz velike višine in se ubil.

Knjige za Rusijo. V Rusijo se morejo sedaj pošiljati tudi nove izdaje učnih knjig, ki so bile tiskane po letu 1913, kakor tudi med vojno izišle medicinske knjige.

Primorske novice.

Goriški deželni urad v Ljubljani se nahaja začasno na Dunajski cesti št. 38, I. nadstr. Uradne ure za stranke ob delavnikih od 8. do 12. dopoldne.

Od laškega šrapnela je bil ranjen Andrej Kovačič, 57 let stari posestnik iz Roba št. 21, obč. Sv. Lucija ob Soči, ko je bil na poti proti doma. Krogla mu je bila obtičala v levi nogi ter so mu jo v bolnici ekstrahirali.

— Prva železniška prometna uradnica. Gdč. Andrejina Tomažič, bivša licejska abiturijentka, hči nadučitelja v Lokavcu, je napravila pri železniškem ravnateljstvu v Trstu prometni izpit in postane prometna uradnica.

Umril je v Pulju Antonija Moljk, roj. Lettis.

Ljubljanske novice.

Drugi koncert komorne pevke gospe Gertrude Foerstel, slavljene sopranistije dunajske dvorne opere, se vrši v Ljubljani v četrtek, dne 27. septembra ob pol 9. uri zvečer v deželnem gledališču. Velikanski umetniški uspeh prvega koncerta jamči za sijajni uspeh drugega. Na klavirju virtuoziinja gdca. Lissy Hammerl, ki je ob svojem prvem nastopu v Ljubljani žela burno odobravanje. **Popolnoma nov spored!** Predprodaja vstopnic jutri v sredo in v četrtek od 4 ure popoldne do pol 9. ure zvečer pri blagajni deželnega gledališča.

Ij Osemdesetletnico svojega rojstnega dne je praznoval dne 22. t. m. tukajšnji odvetnik gosp. dr. Franc Papež, starosta kranjske odvetniške zbornice in njen podpredsednik. Odvetniški odbor mu je tem povodom izročil čestitko cele zbornice in mu izrekel pismeno priznanje in zahvalo, ker sodeluje v zastopih zbornice že nad trideset let, zlasti kot podpredsednik dvajset let.

Ij Trupla ponesrečenega pastora dr. Hegemanna še niso mogli spraviti iz prepada. Poroča se, da je še bolj zdrknilo v globočino. Trudijo se, da truplo dobe. Vest »Laibacher Zeitung« o današnjem pogrebu v Ljubljani je torej še prezgodnja. Baje pogrešajo tudi enega moža, ki se je udeležil rešilne ekspedicije.

Ij Odlikovanja na južni železnici. Cesar je podelil višjemu revidentu Ignacu Potzhuber zlat zasluzni križec s krono na traku hrabrostne svetinje in z meči in višjemu revidentu Alojziju Pregeľ pa zlat zasluzni križec s krono na traku hrabrostne svetinje. Oba sta prideljena tukajšnjemu inšpektoratu južne železnice.

Ij Umril je včeraj 17 let stari gojenec dunajske vojaške akademije Franc Kobal. Prišel je na dopust v Ljubljano, kjer ga je napadla griza. Pogreb bo jutri ob 4. uri popoldne iz deželne bolnice.

Ij Nesreča na južnem kolodvoru. V kurilnici na južnem kolodvoru je v soboto dopoldne ponesrečil 21 let stari ključavničar Viljem Petrič, ko se ni mogel pravočasno ognitni stroju, ki so ga pripeljali v popravilo. Pritisnilo ga je čez spodnji život tako močno, da je moral v bolnico.

Ij Razsvetljava v trgovinah. Gremij trgovcev naroča svojim članom, da se strogo drže predpisov mestnega magistrata glede razsvetljave trgovin, skladišč in pisarn ter se s tem izogibajo razglašeni strogim kaznim. Pisarne, ki so v direktni zvezi s trgovino ali s skladiščem, je smatrati pod točko 3. razglašena mestnega magistrata z dne 14. septembra z olajševalnim paragrafom 21. ministrske naredbe z dne 1. septembra t. l. Posebno se opozarja na točko 4., katera predpiše samo polovično uporabo elektrike ali plina, namreč polovično število žarnic ali polovični tok taistih.

Ij Uradne ure pri ljubljanski sodnji. Od 1. oktobra t. l. dalje so se pri ljubljanskih sodnijah za uradno obveščanje s strankami ob delavnikih določile ure od 8. ure dopoldne do 1. ure popoldne. Vložišče bo odprto ob delavnikih od 9. ure dopoldne do 11. ure popoldne in od 4. do 5. ure popoldne, ob nedeljah od 9. do 12. ure dopoldne in ob praznikih od 8. do 12. ure dopoldne.

Ij Prememba posesti. Gresslovo hišo v Gradšču, kjer je gostilna »pri kroni«, je kupil tovarnar Dragotin Hribar za 200 tisoč kron.

Ij Sadije na rdeče izkaznice št. 501 do konca. Stranke z rdečimi izkaznicami brez A št. 501 do konca prejmejo sadije v sredo popoldne, dne 26. t. m. na dvorišču šole na Ledinu, Komenskega ulica. Na vrsto pridejo: od 2. do pol 3. ure št. 501 do 600, od pol 3. do 3. ure št. 600 do 700, od 3. do pol 4. ure št. 700 do 800, od pol 4. do 4. ure št. 800 do 900, od 4. do pol 5. ure št. 900 do konca. Vsaka oseba dobi en kilogram. Kilogram stane 40 vinarjev. Prinesite seboj posodo in drobiž.

Ij Sadije na rumene izkaznice B št. 1 do 300. Stranke z rumenimi izkaznicami B št. 1 do 300 prejmejo sadije v sredo popoldne, dne 26. t. m. na dvorišču šole na Ledinu v Komenskega ulici. Na vrsto pridejo od pol 5. do 5. ure št. 1 do 100, od 5. do pol 6. ure št. 100 do 200, od pol 6. do 6. ure št. 200 do 300. Vsaka oseba dobi en kilogram. Kilogram stane 40 vinarjev. Prinesite seboj drobiž in posodo.

Ij Krompir za deveti okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala krompir za deveti okraj v svojem skladišču na Dunajski cesti na nova rdeča nakazila v sredo popoldne, dne 26. t. m. Od 8. do 9. ure dopoldne dobe krompir stranke na nakazila št. 1 do 100, od 9. do 10. ure št. 100 do 200, od 10. do 11. ure št. 200 do konca. Krompir dobe le tisti, ki stanujejo v devetem okraju in spadajo pod mesto. Drugi okraji pridejo pozneje na vrsto. Vsaka oseba dobi 3 kilograme. Kilogram stane 30 vinarjev.

Ij Testenine na rumene izkaznice B št. 1201 do konca. Stranke, ki imajo rumene izkaznice B št. 1201 do konca, prejmejo testenine v sredo, dne 26. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Na vrsto pridejo od 2. do pol 3. ure št. 1201 do 1350, od pol 3. do 3. ure št. 1350 do 1500, od 3. do pol 4. ure št. 1500 do 1650, od pol 4. do 4. ure št. 1650 do konca. Vsaka oseba dobi četrt kilograma, kilogram stane K 1.20. Vhod pri glavnih vratih.

Ij Prevzema evidenčnih konj. Vojaška uprava bo v četrtek, dne 27. septembra 1917 ob 8. uri zjutraj na trgu Tabor prevzemala več evidenčnih konj, ki se vpo-kličejo s posebnimi pozivnicami. Namesto vpoklicanih konj prevzema vojaška uprava tudi prostovoljno ponudene evidenčne konje. Kdor ima evidenčne konje, ki jih želi oddati zaradi pomanjkanja krme ali drugih razlogov, naj jih v četrtek ob določeni uri pripelje na trg Tabor.

Izgubil se je z zlatom okovan Penkala-peresnik v vrednosti 40 kron na potu od Merosodne ulice do ljudske šole na Ledinu. Pošten najditelj naj ga odda proti primerni nagradi upravi »Slovenca«.

Pri armadi na Koroškem.

Švedski vseučiliško docent Per Sörensen, ki se je mudil na koroški fronti, piše v listu »Aftonbladet«:

Pred letom 1914. pač nihče ni slutil, kako neizmerne množine ljudi in materiala zahteva moderna vojna. Sedaj čitamo časih vrtoglave številke o municiji, ki se porabi na zapadnem bojišču. Toda municija je le ena izmed mnogih potreb moderne armade na bojišču. Tu treba še hrane, obleke, obuval, potem raznega orožja itd. Ententa s vojo blokado osrednjih velesil pač ne misli samo na izstradanje, marveč tudi na izčrpanje raznih vojniš potrebstin. Pa kolikor sem videl na koroški fronti, je z velikansko organizacijo poskrbljeno, da se ententi tudi drugi del njenega oblegovalnega načrta ne bo obnesel.

V živahni vojni na prostem ozemlju se razmere za fronto in zveze armade z ozadjem vedno izpreminjajo. Poraba je velika in razna skladišča in zaloge morajo biti vedno znova nabasana z vsem mogočim blagom, kajti boreča se armada sama nima ne časa ne potrebnih moči, da bi v večjem slogu skrbela za svoje potrebstine. Kar se tiče dovoza, je odvisna izključno od zaledja. Kako je pa mogoče itak preobloženemu zaledju odvzeti marsikatero važno delo in razbremeniti s tem železnice in ostala prevozna sredstva, o tem se moremo poučiti na koroški fronti, kjer c. in kr. armada v velikanskem obsegu, ki je celo v sedanji vojni nekaj izrednega, večinoma v lastnem delokrogu skrbi za svoje potrebstine. Neštete naprave in tovarne vseh vrst so v razmeroma kratkem času nastale v okrožju armadnega poveljstva. Velika je n. pr. na tem težavnem ozemlju poraba čevljev; toda vojaki ne pridejo nipo-li v zadrego, kajti tovarna za čevlje, kateri so pridružene množestevilne popravilnice, izdelajo po 200 dobrih bojnih čevljev na dan. Tudi za čevljarsko industrijo potrebne surovine izdelujejo vojaki za vojake v neposredni bližini. Čveke za težke gorske čevlje izdeluje bližnja kovačnica, ki napravi na dan do 45.000 kosov. Razen tega dobavi ta delavnica vsak dan po več sto zvitkov bodeče žice in bistroumna naprava iz bodeče žice, ki se napolni z zemljo in nudi vojaku v slučaju potrebe dobro kritje, je »specialiteta« te tovarne, ki izdeluje tudi orodje, kopalne škroplilnike, metalce granat in min in celo peči za strelske jarke. V velikem skladišču tega obrata, katerega mnogostranost bi bila v čast marsikateri velikomestni tovarni, je nagromadeno že silna zaloga krogel in železnih žrebljev, starega orožja za boj iz bližine, ki je sedaj zopet v rabi. S posebnim zanimanjem stopiš v elektrarno. Večino strojev, aparatov in orodja, ki jih najdeš tu, so dobavile tovarne v notranjosti, toda vse električne zgradbe in napeljave so izvršili vo-

jaki. In to niso malenkosti: zgradilo se je 300 km razsvetljivih napeljav in 50.000 električnih žarnic razsvetljuje kritja in zvezne jarke. Vseposodi najdeš električno razsvetljavo in tudi menažo kuhajo vojakom mnogokod električnim potom. 8000 konjskih sil se uporablja povprečno na uro in vso moč proizvajajo skoraj izključno z izkoriščanjem razpoložljive vodne sile. Vspenjače, s katerimi je koroška fronta istotako bogato opremljena, goni poleg bencinskih motorjev v mnogih slučajih elektrika. V posebnih tovarnah popravljajo strojne dele, ki se obrabijo na teh železnicah. Sploh vloge, ki jo igrajo te železnice v strmih in večkrat neprelozljivih gorskih predelih, ni mogoče dovolj ceniti. Brez njih bi bila vojna marsikje docela nemogoča. Večkrat se cepijo in tam, kamor bi bil drugače vaje planinec le z največjo težavo prišel, morejo sedaj cele stotine gospodovati na nedostopnih vrhovih. Brez težave prevažajo vspenjače blago, za katerega prevoz bi bilo treba nešteti konj, ki bi na vratolomnih stezah večinoma postali žrtev gora. Večkrat zapirajo navadne poti plazovi, toda po vspenjačah se more promet nemoteno vršiti. Po teh železnicah se morejo tudi brzo prevažati ranjenci in marsikako človeško življenje se ohrani, ki bi ob počasnem transportu zapadlo smrti.

Izjava nemške nacionalne zveze.

Dunaj, 24. septembra. Danes popoldne se je vršilo pod predsedstvom poslanca Doberniga plenarno zborovanje nemške nacionalne zveze. Na predlog poslanca dr. Steinwenderja so sprejeli zborovalci soglasno sledečo izjavo:

Nemška nacionalna zveza smatra za svojo potrebno dolžnost, da podredi vso notranjo politiko splošni koristi države in nemškega naroda. Ta korist je odvisna od izida vojne in dosege trajnega in častnega miru. Od vlade zahtevamo, da se postavi na isto stališče. Njena dolžnost je, da nastopi proti dejanjem, ki vzpodbujajo sovražno inozemstvo, da se vmešuje v naše notranje zadeve in hočejo s pacificističnimi krogi prisiliti centralne države, da sprejmejo mir, ki je nezdržen z eksistenčnimi pogoji Avstrije in Nemčije. Preuredba notranjih narodno-političnih razmer je mogoča le tedaj, če ne ogroža naše narodne pozicije in močne države. Stojimo trdno na načelu dualistične oblike monarhije. Ta dualistična oblika se je obnesla tudi v boju za obstoj naše države in v zveznem razmerju z Nemčijo. Glede preureditve razmerja med narodi zavračamo vse prekucijske spremembe in smo prepričani, da se morejo izpolniti v okvirju sedaj obstoječih kronovin vse zahteve narodov, ki ne nasprotujejo koristim državne celote. Ta preureditev naj se izvrši različno v posameznih deželah. Najzrelejši in najnujnejši je vprašanje preureditve Češke. Čehi ne izgubijo ničesar, češki Nemci pa dobe samoupravo in samostojnost.

Zahteve po lastni državi in državi morajo druge narodnosti opustiti kot to storijo Nemci.

Nato sledijo vprašanja gospodarskega značaja.

— Jasno in davno smo že to vedeli. Nemcem ni za spravo med narodi. Oni si hočejo zasigurirati v zvezi z Mažari še nadaljnjo, mogoče hujšo nadvlado nad drugimi narodi.

Proti nemško-mažarskim aspiracijam bo treba najodločnejšega in najostrejšega odpora v parlamentu od strani nemških poslancev.

Boji na Balkanu.

Sofija, 24. septembra. Med tem ko je nastopil mir na rumunski bojni črti, je prišel general Sarail na ozemlju Ohridskega jezera z ofenzivo s tem, da je poslal v boj francoske divizije proti avstrijskim in nemškim postojankam. Francozi so napadli s priznanja vredno trdovratnostjo in hrabrostjo. Posrečilo se jim je tudi udreti na posameznih točkah v močno razstreljeno sovražne strelske jarke, vendar so pa rezerve s takojšnjim napadom zopet osvojile izgubljene postojanke. Francozi so imeli v teh bojih težke izgube na mrtvih in ranjenih; tudi znatno število ujetnikov je padlo v roke naših čet. Srbskih čet niso uporabljali v teh bojih, in sicer kakor se sliši, ker je ruska vlada energično zahtevala v Londonu in Parizu, naj varujejo ostanke moškega prebivalstva Srbije pred nadaljnjimi izgubami.

Razna poročila.

Kandidat poljske ljudske stranke za predsednika Poljskega kola

Witos je kmet-samouk, izredno energičen in duševno zmogel človek. Govori francosko in angleško — nemščine pa ne. To je po mnenju konservativcev

njegova najhujša napaka. Poljska ljudska stranka vstraja kot najmočnejša poljska stranka pri kandidaturi Witosu ter grozi z izstopom iz kola. Odločitev pade danes. Najbrž bo izvoljen Witos.

Edvard Grey o malih narodih.

Rumunski poslanec D. A. Patrascanu poroča v listu »Lumina«, ki izhaja v Bukarešti, da mu je bil svoj čas povedal član Bratianovega kabineta, da je sir Edvard Grey izjavil nasproti Take Jonescu med drugim to-le: »Rumuni so nadarjen narod, njihova dežela pa ima nesrečno lego, ker je na poti Rusiji. Sprizniti se morate torej z mislijo, da bo izginila. Mali narodi so s civilizacijo sploh nezdružljivi; kurja očesa so, ki jih treba izrezati«

Četrti dan flanderske bitke

je minul brez velikih angleških napadov. Angleži je sila nemške obrambe zavrila, izpredelali so, da ne morejo uspeti. Tistih deset divizij, ki so napadle prvi dan, so vzeli iz prve bojne vrste, toliko so trpele. Nameščajo jih s svežimi silami. Angleži zato del priborenega ozemlja niso mogli ohraniti. Ker sta po številu obe topništvi enaki, a nemško boljše meri in zadeva in ker so protinapadi zelo silni, ne more sovražnik nastopiti s svojimi močnimi rezervami in operativno izkoristiti svoje taktične uspehe. Bitka na Flanderskem se je izpremenila v morijo. Pričakujejo nastopov Angležev in Francozov bolj južno od tam v prostoru od Lensa do St. Quentin, ob Aisne in v Champagni in delne napade na vzhodnem bregu Moze, da razbremene Angleže na Flanderskem.

Nemiri v Amsterdamu.

Amsterdam, 24. septembra. V Amsterdamu so izbruhnili nemiri glede na prehrano. V četrtek in v petek so v delavskem mestnem delu oplenili več pekarij.

Lakota na Portugalskem.

Genj, 24. septembra. Portugalski in francoski listi poročajo, da je vsled delovanja podmorskih čolnov nastala na Portugalskem taka lakota, da se ne ve, če bo Portugalska še dalje pošiljala vojake na Francosko.

Oblegovalno stanje na Grškem.

Atene, 24. septembra. (K. u.) Reuter: Oblegovalno stanje so razglasili v provincah Lakonija, Arkadija in Larisa.

Enver paša v Sofiji in v Berlinu.

Sofija, 23. (K. u.) Turški namestni generalissimus Enver paša, ki potuje v Berlin, je na tukajšnjem kolodvoru več časa govoril s kraljem Ferdinandom.

Zadržani diplomatski spisi.

Bern, 24. septembra. »Petit Parisien« javlja iz Washingtona: Politični krogi Združenih držav pripisujejo veliko politično važnost, ker so zadržale kanadske oblasti štiri mape aktov novega švedskega posebnega poslanika po naročilu angleških oblasti. V dotičnih mapah so se nahajali spisi namenjeni švedskemu poslaniku v Washingtonu.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1.80, za dame K 1.50, za otroke K 1.20. Zaradi drage poštnine priporočamo se naročiti za več parov skupa. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Išče se

šivilja

ki bi znala poleg slovenščine tudi nemščino. Ime se poišče pri upravi lista pod št. 2439

300 rastočih hoi

ima na prodaj JOS. PUNTAR, UNEC št. 22. Dovož do postaje Rakek ali Postojna eno uro. 2438

Prodaja se molzna 2437

koza - švicarka

Zelena pot št. 6 poleg kopališča v Kozizij.

Kuharica srednjih let, izučena v kuhanju in gospodinjstvu, želi priti za

gospodinjo

na večje posestvo k samostojni gospodu ali tudi v župnišče, v mestu ali na deželi. Naslov pri upravi lista pod št. 2440

Tisk »Katoliške Tiskarne«

Izdala konzorcij »Slovenca«.

Od 1. septembra t. l. naprej zopet Aneta Poločnik, C. galetova ulica št. 4, II. nadst.

poučujem klavir.

se zelo ugodno, popolna, izborna ohranjena, lepa

Proda

oprava

za malo specerijsko trgovino; tudi se odda

stroj za izdelovanje lesa in za nekarijo.

Ogleda se lahko in pojasnila dajo pri trdki Iv. R. Karimann nasl. Avg. Tomažič, Ljubljana.

Krepkega

iz poštene družine s primerno izobrazbo sprejme v trgovino z mešanim blagom

Ivan Zelen v Senožecah.

Večja množina izvrstnega, garantirano pristnega

sadnega mošta

je na prodaj pri ALFREDU VODUSEK trgovina s sadjem in sadnim moštom na debelo Ljubljana Spodnja šišta.

Kupi se vsaka, tudi najmanjša množina, dobro posušenih

olupkov hrušek in jabolk

vsako posebej, po 2 K in dobro posušene prešene hrušek in jabolk po 80 vin. kg. Ponudbe in pošiljatev se prosi na trdki Franc Kos v Ljubljani.

Prazne vreče

vsake vrste, suhe gobe, kumno, jance in druga semena kupuje vedno in v vsaki množini in plačuje po najvišjih dnevnih cenah firma:

J. KUŠLAN, KRANJ, Gorenjsko.

8290

Kupim smrekov gozd

mlado zaraščen, ali posestvo, obstoječe iz njiv, travnikov in gozda, s hišo in gospodarskimi poslopji, blizu železnice najrajši s trgovsko hišo kje na Dolenjskem ali na Stajerskem. Ponudbe se prosi na upravnništvo lista pod Trgovca št. 2422.



V neskončni bolesi naznanjamo, da je naš srčno ljubljeni vnuk, brat in nečak, gospod

Franc Kobau

c. kr. vojaški akademik c. kr. Franc Jožefove akademije na Dunaju

v 18. letu starosti, včeraj ob 3. uri zjutraj, previden s tolažili sv. vere po kratki, mučni bolezni izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb našega nepozabnega Francija bo v sredo ob 4. uri popoldne iz želne mitvašnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1917.

Matej Kobau
stari oče

Malči Kobau, Marija Kohlhauser
teti

Danilo in Gvido
brata

Adalbert Kohlhauser
stric.

Tovarniško poslopje

nekdanje pivovarne v Mengšu z vodno močjo 35 HP, stanovanjskim poslopjem, hlevi in zemljišči, okroglo 92 oralov, se prodaja.

Ponudbe je nasloviti na Ljudsko posojilnico v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

gospodni urednik Mihael Moškerc